

Zaje-Turkova
debata

Besedna bitka radi investiranja...
Zajec v Ameriki
proti Callesu

Debata med bratom Fr. Zajcem...
Dvorana je bila polna; prišlo je 400 članov...

Glavni poudarki br. Zajca so bili...
Glavni poudarki br. Zajca so bili...

MISTERIJOZNO ZASTRUP-
LJENJE.

Baltimore, Md.—Tukaj so v kratkem času umrle tri osebe...
Trenton, N. J.—V noči od zadnjega petka na soboto so bili...

ITALIJANI SE UBIJAJO MED
SABO.

V St. Louisu je letos ubit že enajsti Italijan.
St. Louis, Mo.—Dva neznanca sta ustrelila Pascual Santina...

Se en general ustreljen
v Mehiki.

Mexico City, 19. nov.—General Oscar Aguilar, ki je obdeloval v Serrano-Gomezovi revolvi...

Britski polet v Indijo
izjavljen.

London, 19. nov.—Nov poskus angleških letalcev z brezprestanim poletom iz Anglije v Indijo...

Trije ubiti na križišču.

Chicago.—John Peinar, Edward Cooper in Carl Johnson so bili pretečeni, petek na mestu ubiti...

Farmaki biroj nakle-
njen javnim električnim
centralam v Ameriki

To pomeni, da farmaki biroj ne bo v bodočnosti več podpiral velebitisa in da je izpremenil svoje stališče.

RUDARJI USE-
KALI ZLO V
KORENINI

Zaposlenih je okoli tri tisoč pobojnikov.
Pittsburgh, Pa.—Philip Murray, podpredsednik rudarske organizacije United Mine Workers...

izgnana centrala so-
cijalističnih italijanskih
delavcev je priznana

Na konferenci zastopnikov izgnanih italijanskih delavcev so bili zastopniki iz Švice, Francije in Belgije.

Med Italijo in Jugo-
slavijo frčijo Iskre

Sovražne demonstracije v obema državama. Napad fašistovskih študentov na jugoslovanske študente. Belokozno in naphujoče pisanje oficijelnega glasila fašistov.

Armada na strani
električnega trasta

Washington, D. C.—Ako bodo odločili armadni inženirji, kako se naj izvede kontrola poplave, tedaj ne bodo določili, da se zgrade veliki vodni nabiralniki...

Elektroelektrična voda
pripravi nove iznajdbe

Radiovalovi bodo gonili vlake in avti bodo avtomatično ušigali signale.

Priprave za paname-
riški kongres v dru

Razgladala se bo harmonija, če ne pride do diskordov.
Washington, D. C.—Ameriški delegatje Charles Evans Hughes, poslanik Morrow...

STRELANJE OB NEDELJAH
PREPOVEDANO.

Lovei bodo lovili divjačino z lokom in pištolami.

Field bo gradil hile.

Chicago.—Marshall Field III., čikaški multimilijonar, ki živi v New Yorku, je sklenil zgraditi pri Lincoln parku tri ogromne stanovanjske hile...

MacDonald hoja.

London, 19. nov.—J. Ramsay MacDonald, vodja delavske stranke v Angliji, je spet obšel in se nahaja v zdravniški oskrbi...

Med Italijo in Jugo-
slavijo frčijo Iskre

Sovražne demonstracije v obema državama. Napad fašistovskih študentov na jugoslovanske študente. Belokozno in naphujoče pisanje oficijelnega glasila fašistov.

Armada na strani
električnega trasta

Washington, D. C.—Ako bodo odločili armadni inženirji, kako se naj izvede kontrola poplave, tedaj ne bodo določili, da se zgrade veliki vodni nabiralniki...

Elektroelektrična voda
pripravi nove iznajdbe

Radiovalovi bodo gonili vlake in avti bodo avtomatično ušigali signale.

Priprave za paname-
riški kongres v dru

Razgladala se bo harmonija, če ne pride do diskordov.
Washington, D. C.—Ameriški delegatje Charles Evans Hughes, poslanik Morrow...

STRELANJE OB NEDELJAH
PREPOVEDANO.

Lovei bodo lovili divjačino z lokom in pištolami.

Field bo gradil hile.

Chicago.—Marshall Field III., čikaški multimilijonar, ki živi v New Yorku, je sklenil zgraditi pri Lincoln parku tri ogromne stanovanjske hile...

MacDonald hoja.

London, 19. nov.—J. Ramsay MacDonald, vodja delavske stranke v Angliji, je spet obšel in se nahaja v zdravniški oskrbi...

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inšestmesečno \$9.00.

Naslov na vas, kar ima stik s Motom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

133

Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 30-1927) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne setavi list.

KONFERENCA ZA ODPOMOČ RUDARJEM V PENNSYLVANIJ IN OHIOJU.

Dne štirinajstega novembra t. l. so se zbrali zastopniki Ameriške delavske federacije v Pittsburghu na konferenci, da se posvetujejo o sredstvih in akciji, ki naj prineseta stankujujočim rudarjem v državah Pennsylvania in Ohio zmago. Na konferenco so prišli mladi, krepki delegati, v najboljši moški dobi, a med njimi so stari in izkušeni borci s sivimi lasmi. Zbrali so se v središču pittsburskega bojnega polja, kjer trdovratne in brezsrčne premogokopne družbe z vsemi sredstvi skušajo za vsako ceno uničiti organizacijo rudarjev. Proti rudarjem so izigrali vse od najemanja navadnih pobožnikov do sodnijskih prepovedi in nasilnega izгона iz kompanijskih hiš. Kljub temu so vrste rudarjev še vedno trdne, kar pokazuje, da je njih zaupanje v organizacijo izredno veliko in da je o takem zaupanju v organizacijo le malo zgledov v delavskem gibanju.

Delegati so se zbrali, da organizirajo finančno pomoč za rudarje, se posvetujejo o sredstvih, s katerimi se lahko uspešno in legalno postavijo v bran proti sodnijskim prepovedim in na kakšen način porazijo Mellonovo politično gonjo.

Brez dvoma je to ena izmed najvažnejših konferenc, kar jih je ameriško delavstvo obdržalo v tem letu.

Govorniki so preračevali takoj prve dni bojno taktiko premogopoknih kompanij. Pokazali so na stike, ki postojajo med okrajnimi državnimi in zveznimi oblastmi. Z žarkometom so posvetili na pobožnike, šerifске deputije pa gori do Mellona, zakladniškega tajnika. V pravo luč so postavili zvezo velepodjetnikov in železniških družb, ki bi rade narekivale delavstvu, da se ne sme organizirati, da bodo dobički železniških magnatov čim večji. Tako-zvana "železna in premogovna policija," ki jo vzdržujejo podjetniške kompanije in ki je bila licenzirana, da ima varovati le lastnino svojih gospodarjev pred škodo, je dobila tudi svoje.

Konferenca je važna in še važnejši bodo njeni zaključki. Pozabiti ne smemo, da sto petdeset tisoč rudarjev brani trdnjavo Organizacije proti vsemu ameriškemu podjetništvu, ki se že nekaj let sem trudi, da uniči delavske strokovne organizacije, da za podjetnike nastopi milenij odprte delavnice. Če se podjetnikom posreči poslabšati življenske in delavne razmere rudarjev, tedaj pridejo drugi delavci na vrsto. Pod pretvezo, da se morajo cene za življenske potrebščine znižati, bodo naskočili takoj druge organizirane delavce, katerih organizacijo smatrajo za najbolj šibko in da je čas za napad nanjo izredno ugoden. Ampak trpeli ne bodo le organizirani delavci, ako podležejo rudarji, ampak še veliko več bodo trpeli neorganizirani delavci. Njih dnevne mezde bodo kmalu potisnjene na \$1.75 in mogoče celo na \$1.50, neznosna draginja bo pa ostala.

Tak je načrt velepodjetnikov. Delavske mezde morajo iti dol, podaljšati se ima delavnik, profiti pa povečati! To je njih tajna želja, katere seveda ne obešajo na veliki zvon, ampak delavci jo bodo čutili, ako velepodjetniki uredijo svoje načrte proti rudarjem.

Jasno in razumljivo je, da rudarji potrebujejo finančno pomoč. O tem ni dvoma! Na stavki so že od dne prvega aprila. Mnogim so prihranki pošli že prve dni stavke. Delavske strokovne organizacije niso imele letos velikih bojev s podjetniki. Zato tudi lahko priskočijo izdatno finančno na pomoč.

Finančna pomoč je ob času stavke to, kar je v vojni municija. Kadar poide v družini denar, gre z njim tudi živč. Borec vztraja v boju tudi s praznim želodcem in je pripravljen na največje žrtve. A tu so njegova žena, njegovi gladni otroci. Pogled nanje, na njih upadle in sestrane obraze dostikrat seže tudi najpogumnejšemu borcu do srca. Vrste se začnejo majati, umik prične počasi in bitka z delavskim sovražnikom je izgubljena.

Do tega ne sme priti in tudi ne bo prišlo v sedanjih stavkih rudarjev, ako se vsi delavci—organizirani in neorganizirani—avedajo važnosti te stavke za vse ameri-

ško delavstvo in store svojo dolžnost, ne da bi čakali do zadnjega, ko se vrste že šibe.

To nam pove, kako važna je sedanja konferenca zastopnikov organiziranega delavstva v Pittsburghu in kako važni bodo njeni zaključki z ozirom na finančno pomoč.

VESTI IZ NASELBIN

Milwaška naselbina in združenje.

West Allis, Wis. — V zadnjem dopisu sem razpravljajal o Slovenski narodni banki in tudi malo o slovenskem kmetovalcu. Danes pa se hočem omejiti na slovensko naselbino v Milwaukeeju in okolici.

V par letih, odkar sem tu naseljen, se ni veliko spremenilo. V začetku mi je bilo jasno, da bo med našim narodom treba še veliko dela, tako na kulturnem kot na političnem polju. Opazoval sem našo slovensko mladino. Videl sem potrebo, da se to mladino organizira. Toda kako? Mladina potrebuje izobrazbo. Vsak oče je ponosen na svojega sina, posebno če je pameten in se dostojno obnaša; vsaka mati z veseljem gleda na svojega zlatega hčerko, posebno če zahaja v dobro in pošteno družbo svojih tovarišic.

Toda take družbe in tovarišije naših otrok smo pogrešali tukaj, dokler se ni ustanovilo mladinsko podporno društvo "Badgers", ki se je priključilo Slovenski narodni podporni jednoti. S tem smo dosegli prvi korak v polzku: privedi mladino v pravo smer do izobrazbe in resničnega napredka.

Med odraslimi rojaki se je pa pojavilo nekakšno čudno razpoloženje, da, še celo mržnja, kar pa takrat nisem mogel razumeti.

Tukaj so namreč razna društva, katera pripadajo k raznim jednotam in zvezam, med njimi tudi k J. P. Z. Sloga, pri kateri se hočem danes največ zamuditi.

Imenovana zveza je bila početkom veja SNPJ. Takrat ko je postajala nekakšna konfuzija pri zadnje imenovanju, se je eno društvo odcepilo od jednote ter pričelo posloovati samostojno kot J. P. Z. Sloga.

Tekom zadnjih let je zveza dobro napredovala; ima več podružnic, je solventna in na zadnji svoji konvenciji je tudi sprejela nove točke v svoja pravila za organiziranje mladine ter zadnje čase pridno izvršuje mladino pod svoje okrilje, po načini Slovenske narodne podporne jednote.

Imenovana zveza ima v enem oziru prednost, namreč da razpolaga z vsem svojim premoženjem med svojimi člani, in to po nižji obrestni meri kot kakšni bančni zavodi. Ta naredba pomaga zvezi do solventnosti, varuje članstvo pred raznimi stroški in pekolično tudi pred izrednimi asessment, itd.

Člani imenovane zveze so ponosni na svojo ustanovo. Če ravno posluje zveza samo v državi Wisconsin oziroma v neposredni bližini, se vseeno šteje med centralizirane in dobro obstoječe podporne organizacije.

Kar se tiče podpornih društev v občje, je mesto Milwaukee menda med prvimi, posebno se pa odlikujejo Slovenci. Toda na predku ni beležiti, kot bi ga človek pričakoval. Zadnje leto sem pazno zasledoval vzroke. Udeležil sem se mnogo veselje in drugih priredb raznih društev. Opazoval sem njihov potek in rezultat. Z žalostjo sem opazoval, kako društva drugo drugemu nasprotujejo, in prišel sem do zaključka, da bi bilo veliko boljše za vse člane, ako bi se združili. Vem, da je združitev vseh društev zaenkrat nemogoča stvar, toda združiti bi se morala vse tiste organizacije, ki so si po načelih in principih ter po svojem delu najbližje. To so J. P. Z. Sloga in SNPJ.

Večkrat sem že poskušal spraviti to vprašanje na dan med člani prvo imenovane zveze. Eni pravijo, da so bili poskusi za združitev že narejeni ter da so imeli pri Slogi že zastopnike, da pozvedo, če bi bilo to izvedljivo, pa da ni šlo in da je nemogoče. Drugi pa pravijo, da se lahko združimo pod gotovimi pogoji. Jaz pa vidim, da je možnost za združitev tukaj in vidim tudi veliko potrebo. Ako hočemo, da

milwaška naselbina popolnoma ne zaostane za drugimi na gospodarskem ter kulturnem polju, tedaj se moramo združiti. Tudi drugi vidijo to potrebo, nobeden pa ne hoče pričeti z razpravo. Začnem torej, jaz!

Rekel sem že in danes zapišem, da J. P. Z. Sloga ima ključ do združitve v svojih rokah; ona lahko odpre vrata na stečaj. Pot pa je že začrtana in odprta, ker po bistvu in delu sta obe organizaciji enaki in SNPJ že nudi bratske roke. Člani obeh organizacij pa bi imeli od tega korist.

Ako gre meni dobro, privoščim to tudi vam in pripravljen sem na to tudi delati, da bo šlo vam tudi tako dobro kot meni. Ali ste vi, člani J. P. Z. Sloga za to, da se tudi meni dobro godi poleg vas in da tako ostanemo drug drugemu naklonjeni v vseh oziirih?

Ako bi mi ne bili razdvojeni, bi lahko imeli svoj narodni dom, slovensko godo na pihala z močno blaginjo. Dalje vzajemno in podporno društvo ali lastno hranilnico in posojilnico. Poleg tega pa bi lahko tudi imeli združeno prodajalno z več podružnicami. Vse to in še mnogo drugega potrebujemo in vse bi se dalo dosegati, ako bi bili združeni. Jaz želim uspeh in sem pripravljen zavijati rokave in prijeti za vsako delo, katerega bi bil zmožen, toda v sedanjih razmerah mi je nemogoče. Kamor se obrnem, imam vezane roke, in to je rezultat naše razcepljenosti. Konvencija SNPJ se zopet bliža in z njo lepa prilika za skorajšnjo združitev. Zato pa kličem: Na delo, bratje, začnimo s pogajanjem in pripravami že sedaj, ker stvar je dobra in čas hiti!

Dokler se to ne zgodi, oziroma dokler se ne združita ti dve organizaciji, do takrat ni pričakovati pomembnega napredka, pa če se še tako trudijo gotovi faktorji. Vas trud je zastoj. Kjer ni zaupanja in vzajemnosti, ni tudi napredka in ga ne bo!

Ob zaključku tega dopisa želim, da ne bo kdo napačno razumel, ker moj namen ni koga žaliti ali poniževati. Povedati hočem le to, da je ideja združenja dobra in koristna in da bo to delo izvršeno, ga nekdo mora pričeti. — Jože Radelj st.

Novice iz Barbertaine.

Barbertain, Ohio. — Ako ravno smo že blizu zime, imamo še vseeno lepo vreme. Če bo to gorko vreme še kaj čas trajalo, bodo baroni premoga otcigljeni za lepe tisočake.

Z delom gre pri nas zelo počasi. Nekatere tovarne so začele obratovati po štiri dni na teden, v nekaterih pa delajo vsaki dan, a le slabo, ker je tudi zaslužek pičel. Trpina delavca priganjajo tako, da dva naredita toliko kot bi imeli trije, samo da tretjega odslovo. Tukaj je vsled tega vedno več brezposlenih. Zato pa ne svetujem nikomur sem za delom.

Društvene razmere v naši naselbini niso povoljne. Pa tudi to mi ne gre v glavo, da se člani društev "Triglav" in "Ljubljana", spadajočim k SNPJ, tako malo poslužujejo svojega glasila Prosveta. Lanko leto je društvo "Ljubljana" praznovalo svojo dvajsetletnico. Glavni govornik ob tej priliki je bil predsednik SNPJ, Vincenc Calukar. Letos pa je bil v naši naselbini Anton Kristan iz Ljubljane, ki je imel tukaj pomemben govor o združnem gibanju v Sloveniji ter isto priporočal nam.

V približno enem letu so se tukaj vršile dve konferenci izobraževalne akcije, katere član je tudi društvo "Triglav". Pa o vsem tem ni bilo nobenega poročila. Ali smo res vsi zaspali? Ali smo morda postali socialisti samo pri bari? Na dan in na plan vse stare korenine! Pokažite avetu, da tudi v Barbertaini živimo zavedni slovenski delavci. Na plan z reklamo in z dopisi o dogodkih, kajti čim več se oglašamo, tem boljše je; brez tel-

ga ni nič. Ozmimo se malo okrog sebe na druga društva, potem pa sodimo, ako pišem resnico ali ne.

Sedaj pa malo o barbertonski slovenski naselbini v občje. V soboto dne 5. novembra je imelo tukaj društvo JSKJ veselico. Uspeh je menda bil dober. Neprilika pa je bila ta, da je v dvorano ob eni zjutraj vdrila policija. Razume se, da ob tako pozni (ali zgodnji) uri pridejo vinjski duhovi do viška, kar je lepa navada pri nas Slovincih.

V torek dne 8. novembra se je v Clevelandu ustreli tukajšnji rojak Frank Skraba, podomače Miklavž. Bil je član društva "Ljubljana", katero mu je preiskrbelo krasen pogreb. Življenje si je baje vzel, ker ga je pustila žena. Veliko je pa ljudi, če bi se jim kaj aličnega pripetilo, da bi svoji boljši polovici z veseljem še plačali potne stroške.

Dne 12. novembra je društvo Sv. Jožefa št. 110 KSKJ imelo svojo veselico. Pri tej priliki se je pokazal predsednik tega društva, kateri trdi, da je prinesel izobrazbo iz starega kraja, da ni še pozabil na svoja vročkrvna leta. Pri prerokanju nož in ga zabodel sedemnajstletnemu pobalinu v hrbet. Da ni bilo krvi, se ima fante zahvaliti svoji debeli, volneni obleki. To je gotovo višek izobrazbe za 35 letnega možaka.

V ponedeljek dne 14. novembra se je pa naš okrajni šerif Jack Bollinger ob štirih zjutraj prevrnil v cestni jarek. Pri nesreči je zadobil le male praske po glavi in na rokah. Njegov spremljevalec, pomožni šerif, pa ima triebra zlomljena. Jack se je peljal iz Columbusa in je pri krmilu avta zaspal, njegov avto pa še ni bil tako izučen, da bi na ovinku sam zavil. —

Naročnik.

Obletnica doma.

Warren, Ohio. — Tu v Warrenu ni velika slovenska naselbina; šteje 34 družin, imamo dve podporni društvi in soc. klub. Znak, da vlada napredni duh v naselbini.

Prvo podporno društvo je bilo ustanovljeno pred desetimi leti in priključeno SNPJ. To leto je obhajalo desetletnico in obenem je razvilo svojo društveno zastavo. Na tej priložnosti je bil navzoč tudi gl. predsednik Vincenc Calukar; on je nastopil kot glavni govornik. V svojem govoru je napravil dober vtis na navzoče, kajti članstvo se je pomnožilo pri društvu "Jan Hus" SNPJ tako, da je največje po članstvu med tu bivačimi Jugoslovani.

Pred dvema letoma se je porodila ideja, da bi si postavili svoj dom v naselbini, kajti bilo ga je potreba za zborovanja, in tudi za zabavo. Ali bili smo preblijhi. Lati čas so tudi Hrvatje započeli agitirati za svoj dom; tudi pri njih ni šlo.

Nato se je porodila misel, da bi mogoče imeli boljši uspeh, ako se združimo tu bivačih Jugoslovani in skupno postavimo dom, kateri bi se imenoval Jugoslovanski dom. In res, imeli smo več skupnih sestankov in zaključek je bil, da se združimo in skupno delujemo za Jugoslovanski dom, kajti bilo je mogoče, ker smo tu bivačih Jugoslovani zelo kompaktno naseljeni. Seveda bili so tudi med nami, ki so nasprotovali, češ, da je nemogoče skupaj kaj doseči. Mi se nismo ozirali na to, kaj govorniki nasprotniki, kajti vedeli smo, da je večina z nami.

Sedaj imamo v naselbini dom, kateri odgovarja našim potrebam. Sedaj ni treba več vprašati, v kateri hiši bo seja, ali kje se bo vršila zabava, igra, predavanje in tako naprej.

Ta mesec dne 26. novembra bo dom praznoval prvo obletnico, ker ta mesec je eno leto, odkar je bil odprt. Kakor je razvidno iz obširnega programa, bo na ta večer priredil dramski odsek iz East Youngstown, Ohio, enodejansko igro "Sejlač v gradu." Po igri bo vinska trgatev, na kateri bodo nastopili vinjarski in vinjarske v narodni noši. Igro priredijo Hrvatje, Slovenci in vinske trgatev. Zato vabimo Jugoslovane iz bližnjih naselbin, da nas posetijo na 26. t. m. Pričetek ob 6. uri zvečer. Vstopnina je 50c za moške, in 25c za ženske.

Bratski pozdrav čitateljem Prosvete! — Frank Modic.

Žrtve eksplozije.

Chicago. — Pri eksploziji, ki se je pripetila v četrtek večer, v poslopiju Western Plumbing Supply Co., na 300 Fillmore cesti, sta bila ranjena dva gasilca, ko se je podrla stena in uničila strojno brizgalno.

Druga eksplozija, ki se je dogodila lani dan pri Hubbard & Co., 5401 W. Roosevelt cesti, je ubila nekega možaka in šest jih je bilo težko ranjenih. Zdravniki v Austin bolnici pravijo, da bo pet izmed njih izgubilo vid.

Delavčeva opazovalnica

Piše Ivan Molek.

Denar piše!

Upton Sinclair, najpridnejši med vsemi pridnimi ameriški pisatelji, ki pišejo za delavske interese, je spisal novo knjigo, katero takoj toplo priporočam vsem čitateljem tega kotička, ki razumejo angleški.

Naslov knjige je "Money writes!"

Včasih je veljala rečenica "Money talks", denar govori. Kontrola javnega mnenja je danes bolj v tiskani kot ustmeni besedi, zato pa denar ne samo govori, temveč tudi piše!

V kapitalističnem svetu, kakršen je predvsem ameriški denar govori, piše, fotografira, poje in gode — masa siromakov pa udano poslušaj, čita in pleše!

Kaj denar piše in zakaj?

Sinclair je odgovoril mojstrsko — kakor zna samo on — in do pike. Vzel je današnjo ameriško literaturo pod ultramikroskop in vzel je vse vodilne ameriške povestitarje in poete, obrnil jih je močane in žepne na dah, slekel jih je do nagega ter jih pokazal svetu take, kakršni so v resnici: hlapci onih, ki imajo kipe denarja!

Ali je Upton Sinclair morda obdožil noveliste in pesnike, da so direktno podkupljeni od denarnih magnatov? Ne, tako numen ni. Ameriški literati niso podkupljeni. Cemu? Literati, ki pišejo serijalne novele za magazine in knjige, "najboljše prodavke" na knjižnem trgu, so izbrani. To zadostuje.

Morda se kdo še spominja svetopisemskega izreka: "Veliko je poklicanih in malo izvoljenih." Tako je tudi tukaj. Ame-

riška literatura je ogromno polje (vsak teden izide povprečno petdeset novih knjig) in velika je armada ljudi obojega spola, ki poskušajo svojo srečo s pisateljstvom. Ali med rokopiši in knjigo je velik klanec. Pisatelj mora iti k uredniku magazina ali založniku, ki sta sodnika njegovega dela. Obenem imata pogoje. Lastnik magazina in založnik sta podjetnika, ki zahtevata le tako in tako blago za svoj trg. Knjige in revije blago! Revolucionaren spis je slabo blago! Povest, v kateri je razčepan delavec glavni junak, kapitalist pa zločuh, je slaba roba za knjižni trg. Ako hoče literat doseči uspeh, mora pisati tako kakor zahteva založnik ali lastnik magazina. In če literat pristane — je izvoljen.

Sinclair je pokazal v svoji epohalni knjigi, da so bili današnji vodilni ameriški novelisti večnoma radikali v začetku. Drug za drugim pa so se dali pregovoriti — dali so se "izvoliti" — in danes so gospodje, ki prejemale bogate honorarje, ker pišejo tako kakor hoče trg.

Upton Sinclair je ostal od začetka zvest svojemu socialističnemu principu — zato pa je izgubil vse založnike in že deset let zalaga svoje knjige sam. Tudi ta njegova knjiga je izšla v samozaložbi. Čitanje te knjige — dragoceni informaciji, ki so tu nagromadene — je prava slast. Naročite si jo takoj; če ne morete sami čitati, naročite jo za svoje sinove in hčere. Stane \$2.50. Naročbo pošljite na naslov: Upton Sinclair, Station B, Long Beach, Calif.

IZ PRIMORJA

Pripravki za aeroplane, ki jih morajo dežele "darovati" kr. aeronavtik, dohajajo zelo počasi kljub strašnemu fašističnemu pritisku. Ukazano je, da morajo biti zbrane avote po 230,000 lir za vsak aeroplan do dneva prazne fašističnega pohoda v Rim, ali ker se to ni zgodilo, je podaljšano prispevanje do konca leta.

Tržaški kapitelj ima končno italijanskega dekana! Imenovan je na to mesto na predlog tržaškega škofa mons. Buttignoni, znan zagrižen Italijan. Fašistično glasilo beleži to z velikim veseljem in dostavlja, da je konec vsake karijere za slovenske duhovnike v tržaško-koprski škofiji.

Nagla sodb. Poročali smo na kratko, da ni hotel govoriti slovensko s svojima dvema znanecema neki slovenski fašist v Gorici, ki se piše Giovanni Crusig (in ne Kavčič, kakor je bilo pomotoma navedeno). Tovariša st abila aretirana, ker se je razvilo prerokanje s Kriščem in takoj drugi dan postavljena pred sodnike. Martinčič in Denard nista storila Krišču nič hudega, le malo sta ga omerjala ali zato bosta sedela v zaporu vsak tri mesece.

Goriški mestni tajnik Bevilgia je odšel na enako službeno mesto v Benetke. Zameril se je goriškimi Italijanom, ker je nastavljal na važnejše mestne službe same regnikole. Tega je bilo končno preveč, narasel je odpor proti njemu in Bevilgia se je umaknil v Benetke. Goriški Italijani si včasih med seboj na varnem bridko potgizajo, da ravnanje z njimi regnikoli še slabše kakor z drugodci.

Da je preveč trgovin zlasti po mestih, ugotavljajo na zborovanjih, katerim je namen, pobiti draginjo. Cene blaga v drobni razprodaji so previsoke. Kompetentni krogi naglašajo, da izvira to edino le iz prevelikega števila trgovin in posredovalcev med proizvajalci in konsumenti. Oblasti so dobile nova navodila z opozorilom na ukaz od 16. nov. 1926., da se mora omejiti število trgovin. Odslej se ne bodo izdajala nova dovoljenja za otvoritve trgovin, razven v slučaju resnične potrebe. Fašisti izrabijo to priliko proti slovenskim trgovcem v polni meri.

Agitirajte za "Prosveto!"

POLICAJI GA PRETEPLI DO NEZAVESTI.

Viožil bo tožbo proti njim.

Chicago. — John Frano so policaji tako pretepli na policijski postaji, da so ga morali nesti domov potem, ko se je izvedelo, da ni zločinec. Frano bo sedaj tožil policaje radi pretepanja.

Frano je bil vpislen kot voznik pri Peter Fox Sons kompaniji. Pretečeni terek je bil napaden po roparjih, ki so mu vzeli truk in sirovo maslo, ki ga je vozil. Nato so ga prisilili, da je vstopil v njihov avtomobil, v katerem so ga imeli zaprtega več ur.

Ko so ga končno izpustili, je naznanil po telefonu dogodek svojemu delodajalcu in policiji. Prišel je policijski oddelek, ki ga je odpeljal na Des Plaines policijsko postajo, kjer ga je pričel policijski saržent izpraševati o tatvini. Rekl so mu, da mora priznati, da je on ukradel maslo. Ker Frano tega ni hotel priznati, so ga odpeljali v drugo sobo in ga začeli pretepati, dokler ni oblekal nezavesten na tleh. Spustili so ga na prsto šele naslednji dan in mu rekli, naj pozabi in gre domov.

Frano, ki je bil nezmožen hoditi, je telefoniral svojemu bratu, ki ga je odpeljal domov in poklical zdravnika.

Frano je tudi izpovedal, da so mu policaji grozili, da ga ubijejo, ako ne prizna tatvine.

VLAK ZAPUSTIL TIR.

Ena oseba ubita.

Indianapolis, Ind. — Potniški vlak na pensilvanski železnici je skočil raz tir, Ena oseba je mrtva, še druge so pa ranjene. Vlak je imel dve lokomotivi in ena se je preuklenila prek nasipa, ki je dvajset čevljev visok. Kasnejše poročilo pravi, da je bil kurjač I. B. Frye ubit, strojevodja Louis W. Gunther ranjen, kurjač R. N. Smith je pa zadobil težke poškodbe.

Jetnik umoril stražnika. Auburn, N. Y., 18. nov. — Alex Kolinaki, jetnik z dolgim kriminalnim rekordom, je 17. t. m. zabodel glavnega stražnika v auburnskih zaporih J. B. Dur-nina, ko je ta spremljal jetnika, ko so korakali v jedilno dvorano. Kolinaki je naredil nož, s katerim je umoril čuvaja, iz pisalnice, ki je imel pri sebi. Dur-nin je kmalu po dogodku umrl v jetniški bolnišnici.

Vesti iz Jugoslavije

Delavska zbornica za Slovenijo in njeno kulturno delo. (Izvirni dopis "Prosveta".)

Od kar so se v Jugoslaviji razvijale v toliko izpremenljive na-
le, da je vlada dovolila poslo-
vanje delavskih zbornic in da so
vsaj nekoliko prišli izvajati
od parlamenta sprejeti social-
ni zakoni, se je pojavil tudi me-
dij delavskih zbornic in da so
vse slovenske delavske knjiž-
nice.

Važno vlogo pa igra zbornica
tudi s prirejanjem tiskanih in
predavanj z gotovimi tekstom.
Po vseh teh uspehih in resnih
prizadevanjih pa izgleda, da se
bosta Delavska zbornica za Slo-
venijo in njen prosvetni odsek
razvila v splošno in kulturno
matko vsega slovenskega delav-
stva, kar bo vsekakor velikega
pomena za splošen dvig delav-
stva v domovini.

Skrbljiva v Zagrebu se še
vedno širi. Kakor javljajo za-
grebški listi, se skrbljiva v Za-
grebu še vedno širi. V bolnici
na Zelenem bregu se nahaja se-
daj 120 oseb, ki so obbolele na
skrbljivo.

Jugoslovan aretiran v Bata-
viji. Dopisnik berlinske "Vos-
sische Zeitung" javlja iz Bata-
vije v vzhodni Aziji, da je bil
tamkaj aretiran neki zobozdrav-
nik Petković, rodom Jugoslo-
van, ker je razširjal komunistič-
ne spise ter imel v zalogi veliko
množico clankalja.

Raznoterosti iz Celja. V celj-
sko javno bolnico so pripeljali
38 letno služkinjo Ano Spešić iz
Prebrotovka pri Ptuj. Med
vožnjo je padla iz vlaka med Cel-
jem in Laškimi. Dobila je te-
lake poškodbe. V bolnico so
nadalje pripeljali težko poško-
danega kovaškega pomočnika
Jakoba Pukla, iz Škofje vasi.
Napadel ga je dne 1. nov. v go-
stilni v Arclinu pri Vojniku ne-
ki neznanec. V zapore celjske
ga okrajnega sodišča so oddali
zaradi potepušstva 19 letnega
brezposelnega delavca Martina
Peršeta.

Ljubljana dobi zopet gerenta?
Minilo je že nad mesec dni, od-
kar so bile ljubljanske občinske
volitve. Po ljubljani govore,
da bo novi gerent profesor Jare-
ker, bo sedanja vlada, v kateri
sede tudi naši ljubljanski kleri-
kali, razpustila izvoljeni občinski
svet. Klerikali nameravajo to-
re delati ravnotako, kakor so
delali prej samostojni demokra-
ti. Diktatura nad Ljubljano je
pa za klerikale še prav posebno
zračnina. Pomislimo le, kako so
govorili klerikali takrat, ko so
demokrati več let terorizirali
Ljubljano na vse mogoče zvi-
lače. In sedaj hočejo hoditi kle-
rikali isto pot! Kdaj so slepa-
rili ljubljanske volitve, sedaj ali
tudi. Takrat se zahtevali
samoupravo Ljubljane in pro-
testirali proti nje kršitvi. Se-
daj, kaj pa sedaj? Sedaj namer-
avate izvajati nad Ljubljano
enak politični zločin, kakor so
ga izvajali prej samostojni de-
mokrati. Kdo naj jim še veru-
je, da so jim demokratična načel-
a sveta?

Fantovski pretep. Na praznik
vseh svetnikov, ki so ljudje
obiskovali grobove svojih dra-
gih, je sedela gruča fantov iz
celjske okolice v Grahovi gostil-
ni v Gaberju. Polagoma je na-
stal izprepir pretep, a ko so
policisti službovalci stražnika
splošen beg pretepecev. Višji
stražnik Vekoslav Stokl je pri-
jel 21letnega Jožeta Krajca iz
Dobrove, delavca v Westnovi to-
varni. Ko pa ga je hotel odpe-
ljati na stražnico, je Kranjc po-
tegnil nož, zabodel stražnika v
desno in levo roko ter zbežal.
Stokl je bil težko ranjen oddan
v celjsko bolnico. Drugi dan je
policija Krajca aretirala. Pri-
znal je svoje dejanje, katero je
motiviral s tem, da je zabodel
stražnika zaradi tega, da bi ube-
žal. Kranjc je bil izročen okrož-
nemu sodišču, kjer se bo zagov-
arjal radi javnega nasilstva in
težke telesne poškodbe.

Ali ste že naročili Prosveto
ali Mladinski list svojemu
prijatelju ali sorodniku v
domovino? To je edini dar
trajne vrednosti, ki ga za
mal denar lahko pošljete
svojcem v domovino.

J. Vičar:

Ali je varna vožnja po morju?

Če je parnik dovolj zavarovan, je varno vse, kar vozi po morju: posadka, popotniki in tovar. Varnostne naprave se tičejo bodisi ladje kot celote, bodisi njenega tovora bodisi v najskrajnejšem primeru živ-
ljenske varnosti ljudi na ladji. Drugo zavislo od drugega, ven-
dar pa ne vedno. Če je ogrožen tovar, so ogroženi tudi ljudje, toda če so v nevarnosti ljudje, ni treba, da bi bil v nevarnosti tudi tovar. Ako n. pr. izbruhne na ladji požar, je treba rešiti ljudi in tovar, če pa izbruhne bolezni, ni treba misliti na rešitev ladje in njenega tovora.

V prvi vrsti so važne naprave, ki imajo držati ladjo nad vodo. Velike parniške katastrofe so imele to posledico, da je napre-
dovala tehnika pripomočkov, ki varujejo ladjo pred nesrečami. Znatno napredek zaznamujemo strojev od konca minulega sto-
letja, ko so upeljali na vseh večjih osebnih in tovarnih par-
nikih posebne komore, ki ne prepuščajo vode. Neposreden povod k temu je dala katastrofa nemškega brzoparnika Elbe v Kanalu dne 30. januarja 1895. Ta veliki parnik je v megli trešil z malim angleškim premogov-
nim parnikom Christie in se potopil v teku nekaj minut z več-
no popotnikov in posadke. Od tega časa se posveča večjo po-
zornost varnostnim ukrepom na ladjah in pot čez morje je sigur-
nejša.

Izpočetka je bila delitev ladje v komore dokaj nepopolna. Iz-
boljšala se je stoprav tedaj, ko je doktor Doerr iznašel vrata, s katerimi so komore združene in ki se lahko v slučaju nevarnosti na mah odpro. To se izvrši s posebno posodo, ki je do dve tretjini napolnjena z vodo, eno tretjino pa z zrakom in ki stoji pod pritiskom 30 atmosfer. Spojena je s dvema komorami ce-
veh in dvigalnih. Njen obseg je tako odmerjen, da se lahko vsa vrata trikrat avtomatično odpro in zapro. Iz te posode vodi glav-
na cev k prvi pipi, ki je v zgornji kotlarni, blizu poveljniškega mostička.

Če jame prodirati voda v ladjo, se v 30. sekundah s po-
močjo dvigala na poveljniškem mostičku zapro vsa pod gladino se nahajajoča vrata, ki so o-
premljena s posebnimi cilindri. Hkrati se oglase svarilni elek-
trični zvončki, naker morajo vsi ljudje, ki so v teh prostorih, ne-
mudoma v zgornje prostore. Po-
sebne naprave omogočijo umik mornarjem, ki ne bi mogli v tre-
nutku oditi. Urejeno je tako, da se nekoliko pozneje komore, v katerih ni vode, spet odpro, medtem ko so ogroženi deli za-
prti. Diagram na mostiču kaže, katere so zaprte in katere od-
prte. Ponoči in ob meglenih dneh so vse komore zaprte. Če se zgodi nesreča, poplavi voda zgolj nekatere komore, medtem ko druge, ki so napolnjene z zrakom, držijo ladjo nad vodo, čeprav je voda napolnila dober del ladjinih spodnjih prostorov.

Parnik dobi najpogostejše po-
klino, če zadane ob kak oster premet, ki zaraže vanj, ali ako zalde na skale oziroma trči z le-
deno goro ali pa s kakim drugo ladjjo. Pomorski zemljevidi ima-
jo natanko označene vse morske skale in grebene, tudi take, ki le za časa oseke štrle nad morje. Važnejše skale označujejo tudi posebni svetilniki. Dve ladjji trečita navadno le ob hudi megli. Kadar pade gosta megla, si po-
magajo ladje na ta način, da na mestih, kjer čisto krožijo par-
niki, neprestano pišajo sirene. Na ta način ladjja požarja nase in svari druge ladje.

Ledene gore so bile v prejš-
njih časih kaj nevarne. Izmed bolj znanih žrtev bo čitateljem še najbolj v spominu katastrofa "Titanika" dne 14. aprila 1912. Ta veleladja se je potopila na svoji prvi poti iz Hamburga v Ameriko, ker je trčila z ledeno goro. Le-te so najopasnije po-
noči in v megli. Počasno se za-
ščitili ladje tudi zopet to ne-
varnost. Na sprednjem krmu pod gladino so nameščeni poseb-
ni aparati, ki dajejo z zvokom znak, da so v bližini ledene go-
re. Ti mikrofoni posvare ladjo od pravem času, tako da vozi s krajno previdnostjo, hkrati pa se pošljejo na vse strani brez-
žični signali, da je ladja ogrože-
na.

Ta naprava se je obnesla tudi za zaščito pred vraki, čeprav v manjši meri, ker le-ti ne segajo tako globoko pod vodo. Vraki (razbita ladje so povzročili šte-
vilne nesreče. Če je imela po-
nesrečena ladja močno kon-
strukcijo, iz lesa in tovar, ki je lažji od vode), se njen vrak potopi do svojega težišča in pla-
va čela leta pod morsk gladino. Norveška barka Crown, obilno natovorjena z lesom, se je dne 26. decembra 1909. potopila sredi Atlantskega oceana. V maju 1. 1910 so jo videli v Sargaso-
vem morju, pozneje pa našli na nasprotni strani Oceana. Prepla-
la je 1100 morskimi milj. L. 1910. je bila tudi pri Bermudih. Drug parnik, "Fannie E. Wool-
ston", je utonil 15. oktobra 1891. na pobočju Jerseyja. V naslednjih treh letih so ga vi-
deli nekajkrat: sdaj v Afriki, sdaj v Ameriki, nato pa je izgi-
nil.

Ker je vsaka ladja zavarovana, imajo pomorske zavarovalni-
ce največ interesa na popolni varnosti oceanske vožnje, zato skušajo odpraviti vsako nevar-
nost, ki se kdaj pojavi. Največ-
ja zavarovalnica je "Lloyd" v Londonu, ki je hkrati ladjiska borza. Zedinjene države ame-
riške imajo parnik "Seneca", ki na njihovem obrežju lovi vrake. Uničuje jih s primerno urejenim razstreljevalnim aparatom. Vra-
ki in ledene gore se razstrelju-
jejo tudi s topovi ali s minami.

Zelo nevarni so plavaljoči jam-
bori, ki običajno štrle s spodnjim delom navigor, ker jih teška "glava" vleče na dno. Okoli ta-
kega jambora se položi težak železen krog s mino in spusti v globino, kjer se mina zažge.

Druge nevarnosti se lahko po-
javijo v ladjah samih. Naj-
opasnější je požar. Zato imajo velike ladje polne požarne na-
prave. V prejšnjih časih so ga-
sili z vodo, ki pa na ladjah ni primerna, zato sdaj uporabljajo pline. Dobro se je obnesel tudi Claytonov aparat, ki na cenen način proizvaža žvepleno kislino in jo pihava v ogenj.

Na vseh ladjah morajo biti na vidnem mestu razobešena rešil-
na kolesa in pasovi. Kolesa se vržejo potapljačim se ljudem, ki jih drže nad vodo. Na njih je majhen prapor, tako da se dobro vidi, ponoči pa se v vodi avtomatično zažge neka snov, ki je v majhnem aparatu pri-
hrvačena na kolo. Potapljačji se človek se prime kroga in se ga drži toliko časa, da mu pride rešilni čoln na pomoč.

Posedniji up potapljačji so se rešilni čolni, ki so zelo skrbno izdelani iz lesa ali iz jeklene pločevine. Znatno število akirinj, ki ne propuščajo vode, jih stori nepotopljive. Tem skrinjicam gre nadalje hvala, da so čolni razmeroma dokaj stabilni.

Meteorološka opazovanja v mornarstvu imajo namene, so se začele šele po 1. 1850. Od 1. 1870. se izdajajo redne meteorološke mape.

Najnevarnejše bolezni, ki pre-
te pomorščakom in potnikom na morju, so kuga, kolera in rume-
na mrzlica. Kuga ima tri sre-
dišča: dve v Aziji in eno v Afri-
ki. Domovina rumene mrzlice je južna Amerika. Dogmno je, da kuga širijo bolhe, ki žive na miših in podganah; zato se na ladjah miši skrbno uničujejo.

Kakor hitro kdo zboli s sum-
ljivimi znaki, ga brž izolirajo in vsa ladja se temeljito razkuži. Če pa se pojavi na ladji epi-
demija, se izobesi rumena zasta-
va, ki bodi drugim ladjam svari-
lo.

Posledica teh in drugih na-
prav je, da je potovanje po mor-
ju dokaj sigurno. Čelo sigur-
nejše nego vožnja na kopnem. Absolutno izključene pa kata-
strofe niso. Ali pa so sploh kje izključene?

Zepni tatli prijeti.
Chicago. — Esther Simon in Sarah Green sta bili v četrtke aretirani, ko sta bili zaslišani pri zepni tatvini med množico ljudi na State in Randolph ulici.

PROSVETA

KRIZANTEME

Zanimivo bi bilo napisati študi-
jo o simbolih smrti pri raznih narodih in v raznih dobah. Da je grški Kronos, bog časa, pri kristjanih zaradi svoje ure in kose prevzel vlogo smrti, je la-
hko umijmo, ker je bistvo ostalo isto, samo da je krizanstvo pre-
vzelo od antike podobo smrti, ne pa osebe. Krizanstvo ni moglo postaviti smrti med svetnike v nebesa, ker je tam večno življen-
je, med hudice pa tudi ne, ker bi se smrt iz pekla gotovo ne u-
pala nad milostnike božje, ali bi pa kosila preveč pristransko. Zato je dekla božja ostala le neprijeten abstrakt vsaga min-
ljivega, kar je človeštvo pose-
bilo na najrazličnejše načine.

Pri nas smatramo za mrtva-
ško barvo črno, vzhodni narodi in tudi Rusi pa ob smrti rabi-
jo belo barvo. V sobi, kjer leži mr-
tvec, so pri njih bele draperije, na hlači bela zastava, kratka: kjer mi za žalno barvo rabimo črno, imajo oni belo. Vendar pa tudi v tem primeru nismo daleč narazen, saj je tudi naša smrt bela, mrtvec mrtvaško bled iti. V obeh slučajih je smrt označe-
na s brezbarvnostjo.

Popolnoma drugi vzroki so pa iz japonskega simbola solca in življenja v nekaj desetletjih na-
pravili pri nas nako "vsesvetari-
co". Krizanteme so pač rastli-
ni, ki cveto pozno v jeseni in so zato najpripravnjše za okras-
grobov na dan Vseh svetnikov in Vernih duš. Prekrasna cvetica, ki jo Japonci goje že 3000 let, je znana v Evropi komaj pol sto-
letja. Proti koncu XIX. stoletja je bila najbolj priljubljena vr-
ta na rastlini in najmodernejša dekoracija stanovanj; ko pa se je razširila na grobove, je njena priljubljenost začela hirati, ka-
kor bi se je bil prijel mrtvaški duh. Memento mori pač nikjer ne povpuščejo zabave in veselja.

V svoji domovini je krizante-
ma že tisočletja priznana kralji-
ca cvetic. In češena je bolj od vseh kraljic v zgodovini, ker je podoba solca. Tudi dokaz, kako sprejemljivi so bili za lepoto Ja-
ponci že pred tisočletji, ko so silko solca našli v skromni marjetici ali volovskem očesu naših travnikov, prababici kra-
ljevske krizanteme. Solčno ce-
sarstvo ima v svojem ponosnem grbu krizantemo, podoba solca, in japonska cesarica ima čar-
oben vrk, kjer goje to njeno cvetico z največjo skrbjo in z nepopisno ceremonijalnostjo od pradednine. Samo na god ce-
sarice je vrk odprt damam naj-
višjih dostojanstvenikov. V naj-
novejšem času je bilo povablje-
nih tudi nekaj soproj poslani-
kov na to največjo svečanost ce-
sarice. Le-te so opalele ta aveti pravilni vrk. Tisočletno nego-
vanje, ki je podobno oboževanju, je vzgajilo v tem vrtu cvetove najrazličnejših oblik in barv, blizu pol metra v premeru. Če-
prav ne tako velikih, so vendar čudovite uspehe dosegli tudi vrtnarji japonskih aristokratov, ki so jih razširili po domovini in sosednjih državah. Šele 1. 1800 je prvo velikecvetno krizantemo prinesel s svojega potovanja po Kini v Marseille trgovec Blanchard. Blanchardove krizanteme so prednice vseh evropskih vrst, ki jih je bilo 1. 1840 že 400, dva-
set let pozneje 750, danes jih je pa več tisoč vrst. Vrtnarji ved-
no ustvarjajo nove, lepše in bol-
še, ki se jim umikajo stare. Za-
hveve kupeev so vsak dan večje in okus se tako menja, da je krizantem že mnogo več vrst za-
vrženih in pozabljenih, nego vzgojenih novih. Od drobnega, marjetiče ali enega cveta in ane-
momom podobnih, napol polnje-
nih cvetov, pa do velikanskih kodrastih cvetic, razlikujemo še razne slikovite cvetove s cvetka-
stimi, igličastimi in pa z ven in notri zaviti listi, ki so pravi-
lino urejeni, razkuštrani, res-
ati ali pa celo kosmati. Pri vsaki obliki cveta imamo pa še vse mogoče odtenke najrazličnejših barv, seveda tudi take, ki so v sredini druge barve kakor na ro-
bu, in zgoraj drugače pobarva-
ne nego spodaj. Ta prebogata izbira se pa zopet deli na nizke, srednje in visoke rastline, na zgodnje, ki cveto že meseca av-
gusta, pa tja do poslednjih dni v decembru.

V naših krajih so najbolj raz-
širjene ope vrste, ki preneso hu-

do zimo. To so po večini rastline z malimi in srednjimi cvetovi. Niti za velikecvetne krizanteme ni potreben vrk, ker se prav le-
po razvijajo v lončkih, če jim privoščimo kar največ svetlobe in zraka. To pa so posebne, skozi desetletja umetno gojene vrste.

Misljam, da ni potrebno ome-
nati še posebej, kako lahko se krizanteme razmnožujejo s po-
taknjenci. Ko je potaknjence dobro vkoreninjen, jih meseca marca posadijo v 11 cm široke lončke, napolnjene z eno tretjino navadno dobre vrtno zemlje in z dvema tretjinama vžlane list-
nate ali kompotne zemlje. Umet-
ni gnoj je za lončke najpriprav-
nejši in vrtnarji, ki goje krizan-
teme, prodajajo celo posebne mešanice nalašč za krizanteme. Prilivamo pa krizantemam le takrat, če je zemlja že popolno-
ma suha in se bojimo, da ne bi zvenele.

Zgodnje vrste krizantem od-
pro že septembra svoje čudovi-
te cvetove, pozne pa zaradi hlad-
nih noči postavimo oktobra v hladno gnojno gredo ali pa v toplo na okno, da bo za vse sve-
te vse v cvetju. To cvetje nam s svojo velikostjo, obliko in bar-
vo tako bogato popiše postre-
bo, da je vsa trud posabljen. Se-
vaakdo, ki je sam vzgajal res plemenito krizantemo, je polak-
še večje število vrst. Dobiti jih ni težko, ker tudi domači vrtnarji goje najnovejše vrste s največjimi cvetovi, ki jih v iz-
loženih oknih občudujemo na jesen tudi taki, ki jim sicer ni mar za cvetice. Drugi pa mlijajo, da je za vzgojo takega čudeža prirode potreben cvetličnjak in še razni skrivni pripomočki vr-
tarske umetnosti. Niti toliko o-
pravkov ni nujno potrebnih, ka-
kor smo jih opisali, pa nas bodo uspehi vendarle očarali.

O Vseh svetih gotovo cveto Troja in Poliphem ter Mons. Loiseau, Rousseau, Mme. M. Schumacher, Ville de Gand, Orban Sander in stotine drugih.

Pa tudi navadne, splošno zna-
ne krizanteme, ki preneso z lah-
ko zimo, če so le malo pokrite s smrekovimi vejami (nikdar pa ne s listjem, ker se potem zare-
di neke vrste črv, ki rastline u-
niči), tudi takih si nabavimo več, da si na jesen s temi hval-
leznimi rastlinami pestro okra-
simo vrk in stanovanje.

Če se primerjamo z Japonci, smo šele na začetku umetniškega uporabljanja tega neprecen-
ljivega materiala na vrtu in v vazah.

Na Vzhodu jih v tisočih raz-
ličnih posodah urejajo harmo-
nično z barvo posode s tako ra-
finiranim okusom in po staro-
davnih pravilih, da z barvnimi akordi in z igro linij celih vej ustvarjajo umetnine, ki imajo po svojem simboličnem pomenu najglobljo estetsko vsebino.

Za izobrazbo dobrega okusa tudi ni boljše šole kakor aran-
žiranje šopkov, za kar nam nu-
dijo najraznovrstnejše možnosti prav krizanteme s svojo najob-
sejnejšo skalo barv, ki so veza-
ne na najslabovitejše oblike. Po-
leg tega imajo šopki iz krizan-
tem še to dobro lastnost in pred-
nost pred drugimi cvetličmi, da krizanteme trajajo v vodi več tednov in se razvijajo in raz-
cvetajo skoro, kakor bi bile še vsajene v zemljo. Se ko bo sneg pokrival zemljo, nam bodo cvet-
toče krizanteme živo pričevale, da so res simbol zmagovitega solca in življenja.

Poznatljiv človek.
Chicago. — Josephine Kohl upravlja departament za izgu-
bljene in najdene stvari v hotelu Sherman. Pretečeni četrtek je bil je priplaval nek moški, ki jo je nagovoril z vstavljajočim gla-
som. Josephine je pokimala in vzela iz predala, kjer so shra-
njene izgubljene stvari, umetne zobe in jih izročila moškemu, ki jih je takoj utaknil v usta.

"Ali ni čudno," je rekel mož smeje. "Zobe sem izgubil že zgodaj v jutro, pa jih nisem po-
gledal, dokler nisem sedel k ho-
silu."

Bankirji na tajni misliji v Washingtonu.
Washington, D. C. — Thomas Lamont, drug Morganove ban-
ke, in Charles E. Mitchell, pred-
sednik National City banke, sta dospela v Washington, da kon-

ferirata z vladnimi uradniki Mitchell je posetil Coolidge na po tem, ko je konferiral s finan-
nim tajnikom, ki se je preje go-
varjal še s Lamontom.

RAZNO

"Svetnica", ki toči! Terezija Neumannova, komersreuthska čudeznica, je poodblila mona-
kovskega odvetnika Ahlerja, naj toči socialno demokratični "Tribuno", ki izhaja v Vrat-
slavi. Tožba se glasi na obreko-
vanje časti.

Neumannova, o kateri so vsi nemški listi zadnje mesce pi-
sali, je našla svoj kotiček tudi v imenovanem dnevniku. List pa se je oddaljil od svojega pred-
meta tako zelo, da je imela ču-
deznica pred 7 leti znanje s ne-
kim klaviristom, ki si je slujil kruha kot artist. Ta človek, po imenu Loewenich, je preživel s Neumannovo nekaj tednov, po-
tem jo je zapustil in Neuman-
nova je kmalu porodila dete žan-
skega spola.

Pravda bo zelo zapletena, kaj-
ti dočim se s strani občine, v ka-
teri je baje bivala Neumannova trdi, da nam nikdar ni bilo šan-
ske, pri kateri je glasom navdla Neumannova stanovala, se čuje-
jo z druge strani naša nasprotni glasovi. "Tribuna" pa je raz-
širila to vest celo s pomočjo po-
sebnih letakov in za stvar je la-
vedela cela Nemčija. Ker je Neumannova danes zelo znana, bo ta proces za celo Nemčijo praveca senzacija.

Tobak — vir arsenika. Ame-
riški kemik, R. E. Remington, je nedavno objavil spis o doslej neznanem viru arsenika v človeškem telesu. Ta močni izvor bi bil tobak. Učenjak je preiskal številne vzorce duhana za kaj-
o in za čikanje po Marahovi mi-
krometodi ter ugotovil 6 do 30 milijonov miligramov v posameznih primerkih. Nekako polovico ta-
ga strupa je v dimu kadilnega duhana, oziroma pri čikanju je polovica strupa rastopljiva v vo-
di. Potemtakem bi se pri hudih kadilcih ugnela naslediti znat-
na količina arsenika v stanju. Vrše se preiskave, je-li res tako. Za pravo medicino bi bila stvar velikega pomena, seveda tudi na zdravilno vobče in za fiziolo-
gijo. V tobaku nahajamo torej veliko več arsenika, nego ga smejo vsebovati živila. Če torej zdravniško-pravna raziskava do-
nese prebitek arsenika, bo treba vsekakor presoditi, ali ta pre-
stek ne prihaja iz čezmernega pušenja.

ZA KRATEK ČAS
Ni vseeno.
Kmet na smrtni postelji pra-
vi svoji ženi:
"Stara, sedi k meni, sedi, jaz bi rad spravil vse v red, da ne bo prepra med otroci. Torej po-
služi: zlato uro dobi Jože."
"Čemu pa rabi Jože zlato uro?"
Ali ni tudi srebrno birmanke uro zapil, pa bo še to. Ne, ne, zlato uro dobi Jakob."
"No, radi mene pa jo daj Ja-
kobu! — Ampak pratan s mo-
drim kamenom daš Francetu."
"Čemu pa bo še rabil smrtka-
ve pratan? Tega pustim napre-
viti objega in ga dobi Micka."
"No, radi mene, pa ga daj Micki. Ampak to bi mi bilo še prav, če dobi novo obleko, one, ki je zelena obrobljena, Janca."
"O seveda! On naj raje boljše pazi na obleke. Tvoja hova ob-
leko dobi Miheč."
Tedaj je pa postalo kmetu že preneumno. "I, tristo zelenih!" zavpije bolnik. "Ali ti umiraš, ali jaz?"

POZOR, ROJAKI!
Ker sem se odločil ostati v Zedinjenih državah, sem se vsled tega namenil prodati v starem kraju moje posestvo. Prodajam dve hlači in 57 parcel ali kosov zemlje, njive, travniki in paš-
nike. Nadalje 10 parcel ali ko-
sov gozda, dobra hosta, še nad 25 let ni nihče nič sekal tam. Vse posestvo skupaj meri 33Ha, 69a, 33m. zemlje, ali 58 ora-
lov. Jamčim za odpla, da je vse čisto. To posestvo se nahaja v Novjavi, pri Rakeku na Blakah, v Sloveniji Jugoslaviji. Za po-
jasnija in ceno pišite listnaku po domače "Striček" na: Frank Modic, P. O. Box 307, Maxwell, N. Mex. —(Adv.)

Mor Jokal:
PAST.
— Oče moj! — je vzkliknil mladenič žarečega obraza. — Glej, pred teboj stoji novi Caracalla Snobbinga. Pokojni stric, mister Gossipy Senacherib me je določil v oporoki za univerzalnega dediča. Zapustil mi je vse svoje premoženje, deset milijonov dolarjev!
— Torej mi lahko vrneš deset dolarjev.
— Ne, tega ne storim. Nasprotno, obdržim jih na vse večne čase, da ostanem do smrti tvoj dolžnik. Saj moram biti hvaležen za bogato dedščino naključju, ki me je privedlo do tega, da sem nameraval postati duhovnik. Iz obresti od tega dolga bom vzdrževal vse večne čase tebe in tvojo rodbino. Izkaži mi veliko čast in sedi v moji kočiji, da si ogledaš s svojo velenjeno hčerko palačo v Brooklynu, ki sem jo dobil za nameček.
Mister Scroga je dejal, da se de v kočijo, če ne bo ugovarjala hčerka. A miss Desdemona ni imela pomislekov.
Ko je že hotel sedeti v kočijo, je vprašal mister Scroga mra. Caracallo:
— Toda, povej mi, zakaj nisi zapregel dvajset konj?

— Zato, ker je moj stric, pokojni Gossipy Senacherib, v oporoki določil, da ne smem zapreti v kočijo več kakor osemnajst konj.
— Prav si storil, da si spoštoval stričevo oporoko.
In tako je peljal mož slabih namenov metodističnega duhovnika in njegovo krasno hčerko po Brooklynu.
Čez mesec dni ju je pa poslal v Newyork v koleslju, ki ga je vzel en sam konj.
Kaj se je zgodilo v času med temi osemnajstimi vranci in enim kolesjem, o tem se pred deco ne sme govoriti.
Podlež je res objubil miss Desdemona, da jo poroči. Toda priča sirota ni imela. Bolje bi bilo, da bi ji zakona ne objubil, a da bi imela priče pri uverturi. Stari gospod je nekaj slutil. Pričepeljal se je osemnajstim konjem in vrnil se z enim, o tem pravi prerok Daniel, da je "pes na vrhu".
Ko sta se vrnila domov in stopila v sobo, je opazila Desdemona v kozarcu zeleno žabico. Neravnica se je ta čas že iznebila kopalne obleke in je zopet lažila v kostumu rajske prednikov. Na to je miss Desdemona omedlela.
Ker se pa po vsaki omedlevici človek zave, je vzel, mister Scroga miss Desdemona na muho, da spravi v red svoje domneve.

Res jih je spravi v red in prišel resnici do dna.
Tako seveda ni moglo ostati. Ne gre, da bi ostal ves užitek enemu, vsa bremena pa drugemu.
Nekega jutra je dejal mister Melchizedek svoji hčerki:
— Daj mi haveloka!
Oba stranska žepa haveloka sta kazala obrise sumljivih predmetov.
Potem je dejal hčerki: Pojdi z menoj!
Sedla sta v avtobus in izstopila pred hišo mistra Caracalle Snobbinga. Mister Scroga je odšel h Caracalli in pustil hčerko v predsobi.
Ko sta si stala zapeljivec in oče zapeljane devojke nasproti, je slednji vprašal:
— Dragi gospod, ali imate dušo?
— Ne vem. Se nikoli nisem govoril z njo.
— Ali verujete v oni svet?
— To je dobro za vaščane, jaz se pa ne brigam za take neumnosti.
— Dragi gospod! Vi ste uničili aršo cele rodbine. Ali hočete to napako popraviti?
— Dragi gospod! Kar je bilo, se ne vrne več!
— Dragi gospod! Evo me, klečim pred vami. Duhovnik sem, pa klečim pred grešnikom. Osvobodite mojo hčerko iz pekla, kamor ste jo pahnil in kot

duhovnik vam izprosim od Boga odpustanje.
— Skočite še vi v pekel, tam je vaša gorila, — mu je odgovoril zapeljivec smeje.
Tedad se je sivolasi mož ponovno vzravnal.
— Nu, ker prošnja duhovnika pri vas nič ne zaleže, stoji pred vami še oče, oče oskrnjene hčerke. Nisem več duhovnik, marveč sam človek, ki zahteva zadoščenje.
Pri tem je potegnil iz žepa dve pištoli.
— Izberite si. Eden naju mora danes umreti.
— To je v redu, — je dejal Caracalla. Taki prizori so mu bili dobro znani.
— Prvi ustreliti tiati, ki bo hotel, — je zajeljal utaljeni oče.
— Tudi jaz mislim tako.
Postavila sta se na primerno razdaljo in si izbrala pištole. Caracalla je ustrelil prvi in Melchizedek se je zgrudil s smrtnim krikom na tla.
Strel in krik je privabil miss Desdemona. Planila je v sobo in se zgrudila k očetu, ki se je svijal v predsmrtnih krčih.
— O, moj dragi, dobri oče! Kaj si storil zame? Tudi jaz hočem umreti s teboj. — In hotel je starem v zeti pištolo iz rok.
Melchizedek je pa dvignil glavo in zastokal:
— Ne, draga hčerka! Poprej moram še jaz ustreliti.
In pomeril je v zapeljivčovo aršo.
Miss Desdemona je obupno zakrivala:
— Ne, ne! Prej prestrelji moje arše! Dragi oče! Njega nikar! Ne ubij ga! Ljubim ga še vedno. Raje umrem sama.
Nato je smrtno ranjeni oče premeril z bolestnim pogledom svojo hčerko in se zjokal nalik Jobu. Ispustil je pištolo, istegnil noge, odprl usta, izbulil oči in umrl.
Dekle je pobralo očetovo pištolo in si jo nastavilo na prs. — No, no, muček, ne šali se! Daj sem to igračko!
— Ne! Ne! Umreti hočem. Saj me itak nihče ne ljubi.
— Kako to? Kaj pa jaz, mar te ne ljubim?
— Ne verjamem ti več.
— Častna beseda, da te ljubim.
— Kolikokrat si že prisegel, da se poročiš z menoj.
— Dolejš sem samo prisegel, zdaj ti pa dam častno besedo, da boš moja žena. Samo pištolo mi daj.
— Častna beseda, da se poročiš z menoj?
— Častna beseda, da te vzamem.
— Torej vama dam svoj blagoslov, — je zastokal mrlič in se zdrnil v večnega spanja.
— Glej, glej! Kaj niste umrli, mister Scroga?
— Ne. Bil sem tako previden, da nisem vtaknil v pištolo krogle. Toda to pot ste objubili pred pričo, da se poročite. Izvolite torej pokleniti in držita se za roke.
Hitro je potegnil iz žepa knjižico, prečital iz nje poročno formulo, blagoslovil novoporočence in pustil svojo hčerko, zdaj že poročeno "mistrs Snobbing-sovo" v objemu nadobudnega so-proga.
Mister Caracalla Snobbinga se je pa praskal za ušesi in razmišljal, kako se je ujel v past.

CENJENI ROJAKI!
Zopet delam in razpisujem na vse kraje Amerike fina, s čestovnim okusom, doma narejena in prekaljena.

KLOBASE
Gotovo se še spominjate, kako okusne so bile tiste klobase, ki sta jih oče in mati naredila in tako prilika se vam nudi tudi sedaj, ker mojega izdelka klobase so ravno takega okusa.
Pošiljam jih od 5 funtov naprej. Cena je 38c funt. Pošilnina ni vključena. Z naročilom pošljite gotov denar v priporočnem listu, ali pa vam pošljemo na C. O. D. Pišite na:
JOSEPH LESKOVAR
D. L. 619—14th Street,
Racine, Wis.

Dve darili
za nove naročnike
Kdaj se potruditi v zadnji kampanji in dobi osem polletnih ali šest celoletnih naročnin za dnevnik "Prosveta" in polno celo leto upravičeno, da bi krasno samostojno pisalno pero in avtomatični svinčnik s lepim zlatim vzhodom S. N. P. J.

NAROČNIKI POZOR!
Znamenje (Oct. 31-27) pomeni, da vam je naročnina potekla in da. Pomnite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče zavrniti, kar ni bli plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče zavrniti vašo naročnino, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.
Nasli nastopniki so vsi družinski tajniki in drugi nastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.
Naročnina za celo leto je \$4.00 in za pol leta pa \$2.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.00 za leto, za pol leta \$2.40.
Za mesto Chicago in Cleveland za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člana \$6.00.
Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vsa leta pa \$9.00.
Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za pošilnino.
Mladinski list stane za celo leto \$1.20.
Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:
UPRAVNIŠTVO
"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Vodja valike vinske stvine prijet.
Chicago. — George Steiner iz 4928 N. St. Louis ulice je bil v četrtki večer aretiran kot glavni vodja pri tatvini 80 sodov vina, ki je bilo ukradeno iz Midland skladišča na 1524 So. Western ulici.
Steiner je predsednik Steiner Scrap Metal kompanije in je bil pred par leti zapleten v škandalu zakramentalnega vina, ki je bil znan širom Amerike.

!KAMPANJA!
za pridobivanje novih naročnikov dnevnika "Prosveta"
Čas kampanje smo podaljšali do 31. dec. 1927. To smo storili, ker se kažejo sedaj boljši uspehi.
Za enega novega polletnega naročnika dobite knjigo "Jimmy Higgins" vredno \$1.00. Za enega novega celoletnega naročnika dobite knjigo "Slovensko-angelska slovnica," zelo primerna knjiga za razširjanje znanja angleščine, vredna \$2.00 ali kako drugo knjigo iz zaloga "Književne matice." Za dve novi celoletni naročniki dobite veliko in krasno vezano knjigo "Ameriški Slovenci," v kateri boste našli mnogo zanimivega in podučnega, ne samo razvoju naše S. N. P. Jednote, temveč tudi o razvoju našega naroda v Ameriki, in drugih zgodovinsko-valnih dogodkih. Vrednost knjige je \$5.00.
Cena je: za leto \$6.00, za pol leta \$3.00; za Chicago in Cleveland za eno leto \$7.50, za pol leta \$3.75. Za Evropo: za eno leto \$9.00, za pol leta \$4.50. Za člana S. N. P. J. za leto \$4.80, pol leta \$2.40.
Izpolnite in izrežite ta kupon.

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.
Priloženo dobite naročnino \$....., za katero pošljite Prosveto:
Ime
Naslov
Ime
Naslov
Ime
Naslov

Rado Murlik:
HI GROFA BLAGAJA
(Dolje.)
Zdaj so zakrili solnce redki oblaki, da so se omračale barve v žalostnih sencah, zdaj so zopet prodrli jarki žarki, da je vse sijalo v veselih bojah. V golovelnih vrhovih so peli topli mladi vetrovi svečano pesem pomladanje... Zbujajoči se divotni svet je opajal Saldi dušo z nežno milino. Čutila se je tako brezskrbno, tako srečno, čutila je prekipajočo silo proste mladosti...
Tedad je prijel grof Majnard. Ko jo je zagledal, je takoj razjahal konja. Čutila je, da je zardela. To jo je jezilo. Pogledala ga je pisano, neprijazno. On pa se ji nasmehnil mirno in jo imenoval krasno gozdno vilo. Privezal je konja za vejo in ji pomagal trgati vijolice. Ona pa, kakor da ga ni! Povedal ji je, da je zabodil v lozi, in vprašal za pot. Ob slovesu ji je čisto od blizu pogledal v oči in ji poljubil bele prste. Vprašal jo je, ali bo jutri zopet tukaj? — odgovorila mu ni nič.
Dolgo je čutila njegov poljub na roki; go-relo je tam s tajinstvenim ognjem. Odadhib je nehotoma venomer mislila in sanjerala o njem. Visoko vzraščali mladi grof, tako mirnopolosen in zaeno tako prijazen, se ji je zdel kakor princ v lepi bajki. Žal ji je bilo, da je bila prodajala puščko. Vendar je sklenila, da ne pojde izlepa več tja, kjer sta se srečala. Drugo jutro je rosil pohleven dežek, popoldne pa je bilo solčno in jaano. Saldja je jezila nekaj časa proti Kolpi, ali neugnana čarobna sila jo je vabila in vlekla na oni kraj ob robu gozda. Krenila je tja — mladi grof Blagaj je že čakal. Stopil je bliže, da bi ji pomagal s konja. Tiho je polznila raz sedlo, on pa jo je ujel v naročje. Nehote se je oklenila njegovega vratu, da ne bi padla. Zatrepetalo je v njej. Grof Majnard jo je privel k sebi in že je čutila vroč poljub na ustnih. Pestoval jo je kakor dete in ji poljubljaj čelo, zardela lica, solzne trepalnice. Drhtala je, jecala tiho... In premagana od čuvstev mu je jela vračati poljube.
Poslej sta se shajala večkrat v zelenem gozdu, včasih tudi na Frauensteinerjevem ali na Blagajevem gradu. Saldi se je zdelo, kakor bi bila izgubila svojo voljo. Ves dan je mislila le na ljubčka. Spominjala se je njegovih besed in Kretenj, njegovih poljubov in objemov. Ti spomini so ji krajšali vse ure podnevi in ji osvajali tudi nočne sanje. Izgubljena se ji je zdelo vsaka minuta, ki je ni preživela v njegovi družbi. Čutila se je docela izpremenjena, čutila je, da je vzklikla v njeni duši prej neznanu dobrotljivost, usmiljenost in ljubezen do vseh ljudi, do vseljnega stvarstva... Skoraj sram je bilo njene prejšnje zlobnosti, katero je takorekč negovala kakor prirojen poseben talent. Včasih grofa ni bilo na domenični kraj. Tedaj jo je trla neizrečena žalost; čutila se je skrajno nesrečno in zapuščeno, ihtela je vsa obupana in v duši se ji je porajala ljubosumnost, jeza in — malčevnost. Kadar pa sta se zopet našla, se je topila v blaženstvu. Odevala ga je z mehko mrežo svojih razpuščenih dolgih las in kakor živ oganj so goreli njeni poljubi. Osvajala jo je brezmejna, brezumna strast. Njena silna divja narav je večkrat malone oplasila Majnarda. Saldi ni podvomila nikoli, da bo njegova soproga, nikdar ji ni prišlo na um, da utegne biti drugače. Igrava domišljija ji je kazala bodočnost v najkrasnejših barvah. Čutila se je rojeno za vrtoglavo visočino in sanjarila, da bodo nje sinovi in potomci grofinje Saldje Blagajev, tako slavni in mogočni kakor grofi habsburski in celjski.
Polagoma pa je jel prihajati grof Majnard redkeje in redkeje. Prestrašena je opa-

zila, da nekako usmiljeno, milostno prenaša njeno vročo ljubezen. In prekmalu je napočil dan, ki je razdelal vse njene zlate gradove, uničil vse njene častilakomne in ljubavne nade ter ji ugonobil našna čuvstva.
V vinogradih Blagajevih je bila vesela trgatev. Tudi Frauensteinerjeva dvojica je bila povabljena k branju. Vitez Erazem je nekoliko zapostavljal Saldjo, da je sama prijezdila dopod vinorožno gorico. Tožne misli so ji tesnile srce: grofa Majnarda ni bila videla že dva tedna. Zastonj je ugibala o vzroku njegove mlačnosti. Danes se mu je hotela ob prvi ugodni priliki bridko pritožiti, da jo zanemarja tako hladnoročno. Povedati mu je nameravala tudi, da ji je pisala omožena sestra Irmengarta in da jo vabi k sebi na Dunaj. Vsa zamisljena je oddala Blagajevemu hlapcu svojo konja in krenila po uhojeni stezi v jesenski pisani vinograd. Više gori po traji so peli in se smejali fantje in dekleta, marijivi trgači in berači, na vrhu pri sidanci pa so ob kipečem moštu še kričali in se grohotali nekateri zadovoljni pijančki. Saldja se je čutila trudno; počasi je stopala med visokimi sivimi koli in širokolistnimi bradjami. Na desno, blizu rahlo šuborečega studenca, je stala poleg bujnega kopinja gosto obrasla hladnica. Kar se je zganila Saldja; iz senčnice je iznenada zaalžala razburjeni glas grofa Majnarda in Mile plemenite Doljanske. Tiho se je skrila za koprino grmovje in poslušala trepetaje. Vsaka njegova beseda ji je žgala srce kakor razbe-ljeno železo.
"Nočete mi verjeti, da vas ljubim, gospodična Doljanska? Vas ljubim, samo vas!"
"Tako zagotavljate menda tudi gospodični plemeniti Frauensteinerjevi. Slišala sem, da ji dvorite jako goreče."
"Bilo je... bilo je le za kratek čas — tako za šalo. Igrala sva se obadva. Ljubiti je nisem nikdar. Saldja se mi zdi včasih celo zoprna. Vas pa ljubim resnično nad vse! En sam poljub, obotavljana Mila!"
Saldja je vsa zadrhtala in pritisnila roke na srce. Usta so se ji odprla, toda noben glas ji ni hotel iz stikajočega se grla. Sopa je težko in globoko ji je klonila glava kakor po smrtnem udaru. Naglo je stopila Mila iz hladnice. Mladi grof je hitel za njo... Saldi se je vse zasukalo pred motnimi očmi. Kakor iz daljave je slišala radostno vrvenje zgoraj po vinogradu. Zgrudila se je na kolena, zakrila obraz z obema rokama in ihtela bolestno. Bilo ji je jaano, da je ta prizor odločil njeno usodo. Plaho je šumelo umirajoče in mrtvo listje v jesenskem plisu. Zdalje je dvignila glavo. Izprva je hotela skočiti za nezvestim ljubimcem ali hkrati je opustila to misel. Pri studencu si je umila solzne oči. Potem se je visoko vzravnala, vzdignila roko in prisegla, da se osveti grofu Majnardu — kadar bo najbolj srečen. Ko je došel brat Erazem, sta šla gori h gospodi pri zidanci. Z nobeno besedo, z nobeno kret-njo ni izdala, kakšna silna bol in jeza ji razorava mučeno srce. Niti slutiti ni smel nihče, kakšno sovraštvo in kakšno osvetožalnost kipi v njeni duši. Šele doma je razodela bratu, kaj se je dogodilo med njo in mladim Blagajem in kaj namerava ona; Erazem ji je moral prisesti, da bo molčal o vsem.
Neutolašna žalost, sram, kes, zavist, ake-leča ljubosumnost, ponižano samoljubje, strastna togota, to neprestano duševno trpljenje ji je slabilo tudi telesne moči. Zelela si je proč iz tega kraja, koder jo je vse spominjalo potep-tane sreče. Odsvala se je vabilu svoje sestre Irmengarte in odpotovala k njej na Dunaj. V njeni nesreči jo je tolažila edinole misel, da se utegne goditi Mila kdaj tudi tako kakor njej! Toda varala se je. Od brata Erazma je prejela pismo, posejano kakor z ječevimi bodicami.

(Dolje prihodnja.)

REDNOST ŽELODCA ZNAČI
DOLGO ŽIVLJENJE
Trinjevo Grenko Vino bo hitro prišlo v svoje 38. leto, njegove znamenite službe. Ta želodna tonika odziva se v ojačuje vse životni sistem. Povadnega kvaliteto zdravja, producira nepremagljivo trajnost in dolgo življenje. "Chicago, 1. novembra, 1927. Danes na moj 80 letni rojstni dan z zadovoljstvom naglašam, da je Trinjevo Grenko Vino moje edino zdravilo. Mrs. Ana Vojan." V vseh druzgah ali pa v Joseph Triner Company, Chicago, Ill. Vrednost kupen v vašem savtku. Za prehlad in kašelj poskusite Trinerjev Cough Sedative in Triner Cold Tablets.

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
Ima v zalogi sledeče knjige:
AMERIŠKI SLOVENC — izvirna krasna knjiga, obsega 688 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane \$5.00
Slovensko-Angelska Slovnica — zelo pomlad in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, s dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo \$2.00
Zakona Blagovodje — tomlali nazvane zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere samoreči črpati mnogo nankov za telano in duševno dobro \$1.50
Pater Malaventura — V Kobaridu — zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in dolživlaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami \$1.50
Zajezalec — resnična povest iz prava ilustracija dolejši skripti dala življenja slovenskih delavcev v Ameriki \$1.75
Jimmy Higgins — krasna povest, ki jo je opisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovalni pa Ivan Molek \$1.00
Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 288 strani mehko vezana, stane samo \$0.50
"Hrvaten" — drama v treh dejanjih s prologom in epilogom — mehko vezana, stane samo \$0.25
"Informator" — knjižka s vsami potrebnimi podatki o S. N. P. J. — zelo priporočljiva za člana — stane samo \$0.20
Pišite pa na:
KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.
SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA
Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih
VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI
Cene zmerne, unijeko delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Pišite po informacije na naslov:
S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.
TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTRENA POJASNILA